

Nr 827

Av fru **Sundberg** och herr **Hedin**, om biologisk prövning av kemiska bekämpningsmedel.

(Lika lydande med motion nr 650 i Första kammaren)

Det finns i vårt land ingen tillfredsställande statistik över användningen av kemiska bekämpningsmedel. Jordbrukets utredningsinstitut har visserligen under en följd av år insamlat och publicerat uppgifter om den totala försäljningen av bekämpningsmedel, men det saknas en detaljstatistik över såväl de enskilda preparaten som deras användningsområden. Inte heller vet man i vilka koncentrationer de användes och på vilka grödor.

Den fortgående rationaliseringen av jordbruket liksom de allt starkare kraven på ekonomisk lönsamhet fordrar att varje investering inom jordbruket får ett positivt ekonomiskt utfall. Odlaren vet av erfarenhet att vissa bekämpningsåtgärder är ofrånkomliga, men i en del fall är emellertid förhållandet mellan sjukdoms- eller skadedjursangrepp och skördeutbyte mer komplicerat och fordrar för beräkning ingående undersökningar. Användningen kan därför icke lämnas till odlarens eget bedömande utan måste ske efter sakkunnig rådgivning.

Därtill kommer vikten av att biocidproblemet icke enbart får betraktas ur lönsamhetssynpunkt för den enskilde odlaren.

En officiell biologisk prövning av kemiska preparat för ogräsbekämpning har i olika sammanhang framhållits som önskvärd. Sverige intar en unik ställning i Norden och i Västeuropa därigenom, att ännu inte någon officiell biologisk prövning av kemiska ogräsmedel förekommer här. Så länge ett sådant kontrollorgan saknas kan till Sverige lätt inkomma kemiska preparat, som trots låg giftighet för människor och varmblodiga djur har en stark fytotoxisk verkan i odlade och naturliga växtsamhällen. Frågan har aktualiserats genom den ökade användningen av herbicider med låg nedbrytningshastighet, vilken i allmänhet medför ökade risker för sidoverkningar.

Man lägger i dag internationella synpunkter på frågan, och vi vill erinra om att såväl WHO som FAO har kommittéer tillsatta som utreder frågor angående bekämpningsmedlens användning i jordbruket. En av de viktigaste frågorna har blivit vilka biverkningar användandet av biocider eller mera vetenskapligt uttryckt pesticider har på våra livsmedel och om man genom internationella rekommendationer kan skapa tillfredsställande säkerhet vid användandet av dessa. I det sammanhanget har aktualiserats inte bara de olika preparatens giftighet utan också vilka toleransvärden

som kan tänkas för de olika preparaten. Förutom preparatens ursprungliga biologiska pesticidverkan, vilken i allmänhet är väl känd, tillkommer problem om dess långvariga inverkan på övriga mikroorganismer och den därav följande inverkan på jordens kemiska sammansättning.

Den viktigaste orsaken till att hela problemet med biocidanvändningen aktualiserats och nått den nuvarande omfattningen torde emellertid bero på de ökade insikterna om följdverkningarna av bekämpningsmedlen. De allvarligaste torde utgöras av den giftansamling som kommer till stånd då däggdjur och fåglar äter av betat utsäde. Även i de fall då restvärden av betningsmedel icke kunnat påvisas i stråsädeskärnor har man kunnat fastställa att fåglar och andra djur förgiftats av sådant utsäde. Analysmetoder för att tillfredsställande kunna påvisa sådana rester även i små koncentrationer är under vidareutveckling. Vidare forskningar kommer också att erfordras för att undersöka denna indirekta verkan på den mänskliga organismen.

Någon forskning av detta slag har hittills icke förekommit i vårt land. Anledningen härtill torde inte minst vara det stora antal organ som har till uppgift att syssla med bekämpningsmedel. Som exempel må nämnas statens institut för folkhälsan, statens växtskyddsanstalt, lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan, kommerskollegium och giftnämnden. En första förutsättning för en mera ingående vetenskaplig biologisk prövning torde vara en samordning av de rön och erfarenheter som nämnda organisationer gör. När det gäller den biologiska forskningen torde den första uppgiften bli att koncentrera forskningen på ett organ. Det är naturligt att man vid uppbyggnaden av detta forskningsorgan ger de berörda organisationerna möjlighet att medverka, så att redan nådda erfarenheter kan beaktas.

Någon samordning av de biologiska problemen torde icke kunna erhållas med mindre än att frågan om huvudmannskapet för detta forskningsområde fastställs. Det bör ankomma på den institution som erhåller huvudmannskapet att snarast möjligt inkomma med förslag avseende uppläggning och genomförande av den biologiska prövningen samt föreslå erforderliga kontrollåtgärder.

Erfarenheten från verkningarna av kvicksilverpreparat visar nödvändigheten av ett snabbt handlande.

Med stöd av ovanstående hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en skyndsamt utredning angående den biologiska prövningen av kemiska bekämpningsmedel.

Stockholm den 26 januari 1967

Ingrid Sundberg (h)

Carl Eric Hedin (h)
